

Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere
nuorisovaltuusto@pirha.fi
pirha.fi

Lausunto
1.2.2024

Pirkanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston lausunto Keskustan valtuustoryhmän valtuustoaloitteeseen lasten ja nuorten psyykkisestä oirehtimisesta

Esipuhe

Keskustan valtuustoryhmä on aloitteessaan tuonut huolensa esille siitä, että lasten ja nuorten psyykinen oirehtiminen johtuu vakavasta rakenteellisesta lainsäädännön ja asiantuntijuuden kriisistä. Pirkanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuusto on kokouksessaan 1.2.2024 käsitellyt valtuustoaloitetta, ja lausuu siitä seuraavaa:

Nuorisovaltuusto jakaa Keskustan valtuustoryhmän kanssa huolen lasten ja nuorten psyykkisestä oirehtimisestä. Nuorisovaltuusto katsoo kuitenkin, että pääsyyinä psyykkisen oirehtimisen lisääntymiselle on ensisijaisesti palvelujen riittämättömyys ja ennaltaehkäisyn epäonnistuminen sekä henkilöstöpula sosi-aali- ja terveystalalla eivätkä valtakunnan tason lainsäädännön ongelmat. Vakavaa rakenteellista lainsäädännön kriisiä ei nuorisovaltuuston mielestä ole.

Lasten itsemääräämisoikeus

Lasten itsemääräämisoikeutta ei ole viety nuorisovaltuuston mielestä viety liian pitkälle. Nuorisovaltuusto suhtautuukin huolestuneena väitteeseen, jonka mukaan erään päiväkodin henkilöstö on halunnut opettaa itsepäiselle lapselle virheistä kantapään kautta. Lapsen tulee saada tarvittava tuki aikuisilta, ja henkilöstön on oltava valmiita kieltäytymään jopa itsepäisen lapsen itseään mahdollisesti vahingoittavilta teoilta.

Lapsen oikeuksien kunnioittaminen ei tarkoita sitä, että lapsen itsemääräämisoikeus ulottuisi kaikkiin lapsen mahdollisiin tekoihin. Kantapään kautta opettamisen sijaan lapselle tulee opettaa tunteita ja vuorovaikutustaitoja, joihin sisältyy toisen ohjeen noudattaminen, jolloin vesisateeseen ilman kurahousuja joutumisen riskikin vähenee.

Ennaltaehkäisyn tärkeys kaikessa työssä

Aloitteessa esille tuotu lasten ja nuorten varhaisen tuen riittämättömyys on ongelma, jota nuorisovaltuusto on toistuvasti tuonut esille aloitteissaan sekä aikaisemmissa lausunnoissaan. Varhainen apu oireileville nuorille on keino, joka estää oireilun pahenemisen ja esimerkiksi toimenpiteenä kalliin lapsen lastensuojelulaitokseen sijoittamisen. Julkinen terveydenhuolto on jo pitkään aliresurssoinut mielenterveyshäiriöiden hoitopalvelut, ja tämän on tällä valtuustokaudella loputtava.

Vain riittävä ennaltaehkäisy vähentää oirehtivien lasten ja nuorten määrää, joka samalla vapauttaa paineita niin erikoissairaanhoidosta kuin myös päiväkotien henkilökunnalta. Näin päiväkotien henkilökunta voi keskittää panoksensa lasten kasvattamiseen, jolloin lasten oikeudetkin paremmin toteutuvat.

Nuorisovaltuusto on myös aikaisemmin nostanut esille, että henkilöstön vaihtuvuus tuo haasteita turvallisemman tilan syntymiseen. Ennaltaehkäisyn kannalta henkilöstön jatkuvuus on hyvin kriittistä nuoren tarvitseman tuen saamiseen. Jotta nuori saadaan pysymään palvelun piirissä, täytyy hänellä olla vastassa tutut ja luotettavat kasvot.

Työkalut älylaitteen käyttöön puuttumiseksi

Nuorisovaltuusto jakaa Keskustan valtuustoryhmän huolen lasten ja nuorten puhelimenkäyttöön puuttumisesta. Tosiasia on, että tarvittaessa puhelimenkäyttöön tulee puuttua, eikä puuttumiseen ole tällä hetkellä tarpeeksi olemassa olevia resursseja. Tämän vuoksi myös hyvinvointialueen on tehtävä yhteistyötä kuntien sivistystoimen kanssa ongelman ratkaisemiseksi ja yhteisten pelisääntöjen löytämiseksi kansanterveydellisestä näkökulmasta.

Nuorisovaltuusto kokee, että lasten ja nuorten puhelimenkäyttö on lisääntyvä ongelma, jota tulisi jatkossa rajoittaa, jos se on nuoren edun mukaista. Aloitteen väitteestä poiketen puhelimenkäyttöön tai netti-aikaan puuttumattomuus ei ole itsemääräämisoikeuden "liian pitkälle" viemistä vaan enemmänkin lainsäädännöllinen puute puhelinten käyttöön liittyen. Vaikka lainsäädäntö mahdollistaisi matalamman kynnyksen puuttumisen puhelimenkäyttöön, ei päiväkotien henkilöstöpulasta johtuen henkilökunnalla ole välttämättä edes resursseja puuttua käytökseen, sillä lapsen reaktio puhelimen käytön rajoittamiseen on yleensä voimakas.

Nuorisovaltuusto toivoo Pirkanmaan hyvinvointialueen tuovan ministeriön ja eduskunnan tietoisuuteen huolen lasten ja nuorten puhelimenkäytön vaikutuksesta psyykkiseen oirehtimiseen.

Yhteenveto

Nuorisovaltuusto ei näe tarvetta hyvinvointialueen ohjeistusten tarkennuksiin, mutta jakaa aloitteen huolen yksiköiden henkilöstön riittävyydestä ja näkee erityisesti henkilöstön vaihtuvuuden vakavana ongelmana alalla. Nuorisovaltuusto katsoo, että lasten itsemääräämisoikeus nykyisellä tasollaan on lapsille kuuluva oikeus, ja myös laki tämän oikeuden nuorille turvaa.

Nuorisovaltuusto pitää aloitteen aiheen yhteiskunnallisen keskustelun aktivoitumista toivottavana, painotuen eritoten lasten ja nuorten psyykkisen oirehtimisen juurisyiden etsimiseen.

Lausunto on käsitelty ja hyväksytty nuorisovaltuuston kokouksessa 1.2.2024.

Nuorisovaltuuston puolesta,

Eetu Hukkanen

Pirkanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston puheenjohtaja

Elsa Nisula

Pirkanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston 1. varapuheenjohtaja

Max Nikkari

Pirkanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston jäsen